DI KISHEFMAKHERN

Boris Smolar

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

די כישופמאַכערין

די כישופמאכערן

אן איינאקטער פאר קליינע קינדער

פון

ב. סמאליאר

:: פארלאג ::

„קינדערוועלט“

ווארשע - ניו-יארק

1922

די אנטיילנעמער:

נחום }
דינה } קינדער פון רייכע עלטערן.

לאה — אַן אָרימע אַלטיטשקע.

פריידע — די קינדערס דערציערן.

(די סצענע שטעלט פאָר אַן אַריינגאַנג אין אַ וואַלד אריין).

ערשטער אויפטריט.

(נחום און דינה)

דינה: גיי נישט, נחום׳ל, אין וואַלד. פריידע האָט דאָך אונדז אָנגעזאָגט אַהין נישט צו גיין. מיר קאָנען נאָך פאַרבלאָנדזשעט ווערן. כישופמאַכערנס קאָנען אונדז דאָרט נאָך אויסכאַפּן.

נחום: איז דען דאָס אמת, אַז בײַ אונדז אין וואַלד זיינען פאַראַן כישופמאַכערנס?

דינה: געוויס איז דאָס אמת. כ׳האָב אפילו געהערט וועגן זיי פיל מעשהלאַך דער-ציילן.

נחום: (מיט אינטערעס) וואָס פאַר אַ מעשהלאַך האָסטו געהערט? דערצייל!

דינה: כ׳האָב געהערט דערציילן, אַז די כישופמאַכערנס זיינען אַלע אַלטע, הינקענ-דיקע, מיט אַ סך קנייטשן אויפן פנים. די מאַמע האָט מיר דערציילט, אַז ווען די כישופמאַכערנס שענקען ניס צו קליינע קינדער, קאָן מען אין יעדען נוס געפינען אַ גאָלדן היטעלע, אָדער גאָלדענע שיכעלאַך. אַזעלכע מתנות שענקען אָבער די כישופמאַכערנס נאָר דעמאָלט, ווען זיי זענען גוט; זענען זיי אָבער שלעכט האָבן זיי אַזוי פיינט קליינע קינדער, אַז זיי קאָנען זיי אָפּטאָן די ערגסטע זאַכן.

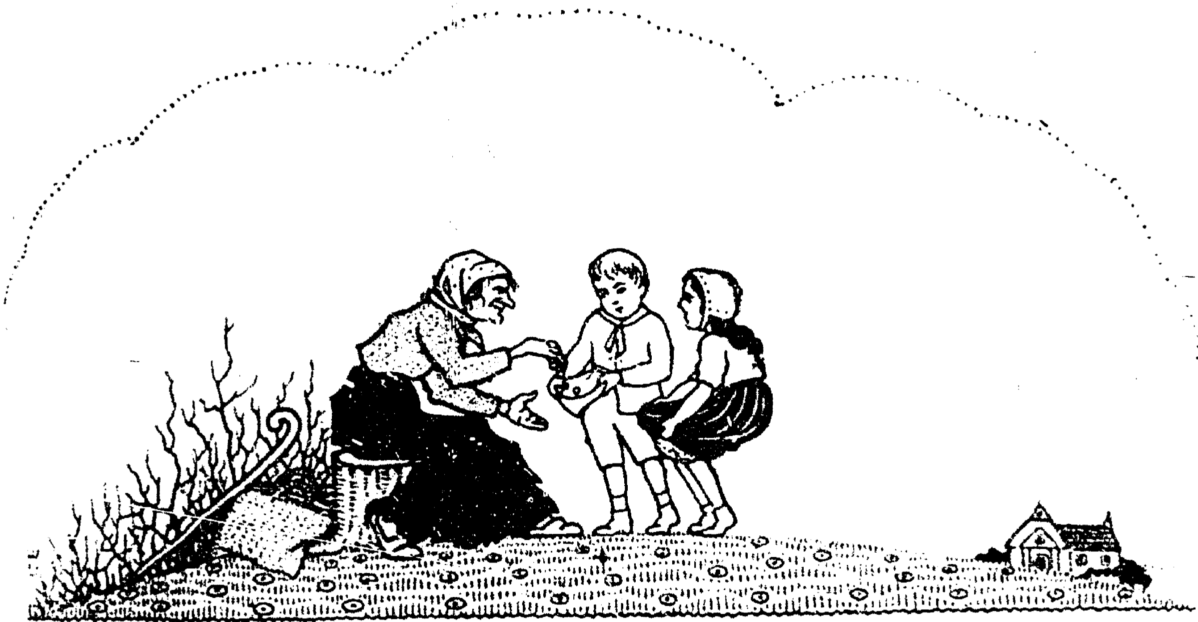
נחום: וואָס פאַר אַ זאַכן, אַשטייגער?...

דינה: אַט, צום בײַשפּיל, װען אַ כּישופמאַכערין איז אין כּעס, קאָן זי פון דיר מאַכן אַ פײגעלע.

נחום: טאַקע אַן אמת פײגעלע?... װאָס קאָן טאַקע פליִען?...

דינה: אודאי! אַן אמת פײגעלע! דו קאָנסט שױן דעמאָלט נישט קומען צוריק אַהײם, קאָנסט זיך נישט אומקערן נישט צום טאַטן, נישט צו דער מאַמען, קאָנסט נישט רעדן; און װאױנען דאַרפסטו דעמאָלט נישט אין קײן שטוב, נאָר אױף אַ בױם, אין אַ נעסטעלע.

נחום: ס'אַרא שלעכטע זײ זײַנען, די כּישופמאַכערנס!... אָבער, דינה'לע, קוק זיך נאָר אײַן! װער גײט עס דאָרט פון װאַלד אַרױס?...

צווייטער אויפטריט.

(פון ווייטנס באווייזט זיך לאה. אן איינגעהויקערטע מיט
א שטעקן אין האנט, אויף די פלייצעס טראָגט זי א קערבעלע,
זי הינקט [illegible])

דינה: ס'איז, דוכט זיך מיר, א כישופמאַכערן! זע, נחומל, זאָלסט איר נישט צעי
רייצן. זי קאָן נאָך בייז ווערן און אונדז עפּעס אָפּטאָן.

נחום: ווייסטו וואָס, דינה, אפשר וועט זי אונדז געבן ניס? לאָמיר איר פּרובן
בעטן.

דינה: גוט, נחומל, בעט באַ איר, אָבער געדענק צעבייזער זי נישט. (לאזן זיך ביידע
מקבל־פנים זיין לאהן).

ביידע צוזאַמען: אַ גוט מאָרגן אייך, באָבעניו! (שרעקן זיך און רוקן זיך אויף צוריק
לאה גייט פאָרויס).

לאה: אַ גוט יאָר אייך, קינדערלאַך! ס'אַרא שיינינקע, רייניקע איר זיינט. וועמעס
זיינט איר?

ביידע צוזאַמען: מיר וואוינען דאָ, באָבעניו, נישט ווייט פון וואַלד (רוקן זיך אלץ
מיט שרעק צוריק) און וואוהין גייסטו, באָבעניו?

לאה: לאָזט מיר, קינדערלאַך, פריער זיך אָוועקזעצן אָפּרוען, וועל איך אייך באַלד, טייערינקע, דערציילן. אוי! איך בין אזוי מיד! (זעצט זיך אויף א נידריק-אומגעהאַקטן קלאָץ פון א בוים און זיפצט אָפּ. לייגט אַוועק דאָס קערבעלע און דעם שטעקן נעבן זיך אויף דער ערד.) איך גיי פונ'ם מאַרק... געגאַנגען אַהין קויפן אַביסל קאַרטאָפלעס און עטלעכע פונט ברויט... אוי, טייערע קינדערלאַך, בין איך מיד פון דעם וועג!.. נישטאָ קיין כוחות אויף דער עלטער... די אלטע פיס ווילן לאַנג נישט גיין. (זיפצט) מ'דאַרף פרובן דערווייל עפּעס איבערקייען, אפשר וועט צוקומען אַביסל כוח. (נעמט ארויס פון קערבעלע א טרוקן שטיקל ברויט און הייבט אָן עסן.)

דינה: מיינסט טאַקע, באָבעניו, אויף אַן אמת צו עסן אָט די דאַרע שקאָרינקע?

לאה: וואָס דען, טייערינקע, זאָל איך טאָן, אַז איך בין אזוי מיד און הונגעריק, און האָב נישט קיין אַנדער זאַך צום עסן?... אַודאי, איך זאָל ערגעץ קריגן איצט אַביסל וואַסער צו צעווייקן די דאַרע שקאָרינקע, וואָלט איך מיט מיינע אַלטע שטיקלאַך ציינער געקאָנט זי גרינגער צעקייען.

דינה: אָט ברענג איך דיר באַלד, באָבעניו, וואַסער. כ'האָב דאָ מיט זיך א גלעזעלע.

נחום: איך וועל בעסער ברענגען! איך האָב אויך א גלעזעלע!

לאה: ווייסט איר גאָר וואָס, קינדערלאַך? ברענגט ביידע, וועט איר זיך פאַרשכאַרן קריגן, און איך וועל דערווייל אויסטרינקען ביידע גלעזעלאַך מיט וואסער. איך וויל אזוי שטאַרק טרינקען!

(די קינדער לויפן צום קוואַל, שעפּן אָן גלעזלעך וואַסער און ברענגען דער אַלטער לאהן)

לאה: א שיינעם דאנק אייך, גוטינקע קינדערלאַך! ס'אַרא וואוילינקע איר זיינט! (זי טונקט דאָס ברויט אין דעם גלעזל וואַסער, עסט די צעווייקטע שקאָרינקע און פאַרטרינקט מיט וואַסער.)

נחום: (שלעפּט דינהן פאַרן אַרבל און רעדט איר אַריין אין אויער אַריין) איצט איז זי גוט. לאָמיר באַ איר בעטן ניס.

דינה: האָב נאָר צייט אַ ביסל. זאָל זי פריער אָפּעסן.

נחום: (שמייכלענדיק צו דינהן) ווייסט, דינהלע, כ'האָב שאָקאָלאַד אין קעשענע. כ'וועל איר אויך געבן א שטיקל.

דינה: נו גיב, אז דו ווילסט.

נחום: באָבעניו, ווילסט א שטיקל שאָקאָלאַד? נאַט איר שאָקאָלאַד.

לאה: סאַ גוטינקער דו ביסט! אַ דאַנק דיר, מיין שיינינקער. אין דערהיים האָב איך אַן אייניקל — אויך אַזא קליינער און שיינער ווי דו — וועט ער זיך דאָס דערפרייען, ווען איך וועל אים ברענגען דעם שאָקאָלאַד!... מיט וואָס־זשע, קינדער, זאָל איך אייך אָפּדאַנקען?... אפשר געבן אַייך ניס?... איך האָב אויפ'ן וועג, אין וואַלד, אָנגעריסן אַסך ניס. ווילט איר, קינדער, פרישע ניסעלאַך?...

ביידע: (פריילאך) גיב, גיב אונדז, באָבעניו! מיר האָבן זייער ליב ניס!

לאה: (זוכט אין קאָרבעלע, נעמט פון דאָרט ארויס ניס, גיט פריער נחומען, דערנאָך דינען, די קינדער באטראכטן די ניס זייער צופרידן). נו, קינדערלאַך, איצט איז שוין צייט פאַר מיר צו גיין אַהיים. כ'דאַרף נאָך גיין זייער ווייט. אַ גוטן טאָג אייך, טייערינקע!
(שטייט אויף, נעמט דעם שטעקן און דאָס קאָרבעלע און לאָזט זיך הינקענדיק ווייטער אין וועג אַריין).

דריטער אויפטריט.

נחום: ([illegible]) נו, דינה, איצט לאָמיר די ניס צעקנאַקן.

דינה: ניין, נחומ'ל, אַזוי וועט זיין נישט גוט. פריער וועלן מיר זיך מיט די ניס צעטיילן אויף גלייך, דערנאָך ערשט וועלן מיר זיי צעקנאַקן.

נחום: גוט! לאָמיר זיך צעטיילן!

דינה: נאַ דיר פינף ניס און מיר פינף ניס. אָט האָסטו דיינע ניס און אָט זענען מיינע. איצט לאָמיר זיי אָנהייבן צו צעקנאַקן.

נחום: ([illegible])

דינה: נו? וואָס?

נחום: אַ יאָדער.

דינה: (אנטוישט) אַ יאָדער גאָר? נו, נעם צעקנאַק איינעם פון מיינע ניס.

נחום: (צעקלאפט דינה'ס א ניס) און דיינער איז גאָר אַ פוילער!

דינה: (פארדריסלעך) פוי! סאַראַ שלעכטע כישופמאַכערן! זי האָט אונז גאָר אָפּגענאַרט. נאַ, צעקנאַק די רעשט ניס!

נחום: (צעקנאקט) נאָכאַמאָל אַ יאָדער. די אַלטע האָט אונז אָפּגענאַרט. אומזיסט־אומנישט האָב איך איר אַוועקגעגעבן מיין שאָקאָלאַד. (צעקנאקט נאך א ניס) ווייטער אַ יאָדער. (צעקנאקט אלע ניס.)

בּיידע קינדער: פוי! אַן אַלטע, מאוסע כּישופמאַכערן! און מיר האָבּן איר נאָך וואַסער געדאַרפט ברענגען!.. ס'אַרא אַלטע ליגנערן.

פערטער אויפטריט.

[illegible]

פריידע: קינדער! קינדער! וואו זיינט איר? נחומ׳ל! דינה׳לע! אאו!...

קינדער: [illegible] איר ווייסט, פריידע, ווער ס׳איז דאָ געווען? דאָ איז נאָר-וואָס געווען אַ כישופמאַכערן זי האָט אונדז אָבער אָפּגענאַרט: זי האָט אונדז געשענקט ניס, זענען אין זיי אָבער געווען נישט מער ווי יאָדערן.

פריידע: וואָס הייסט נישט מער ווי יאָדערן? וואָס נאָך, אויסער יאָדערן, ווילט איר געפינען אין ניס?

דינה: וואָס, איר ווייסט גאָרנישט? ווען אַ כישופמאַכערן שענקט ניס דאַרף אין יעדען ניסעלע זיין אַ גאָלדן היטעלע, אָדער אַנדערע שיינע זאַכן. און אונדזערע ניס זענען דאָך אונדז געשענקט געוואָרן פון אַ כישופמאַכערן, פונדעסטוועגן זענען אין זיי געווען בלויז פּראָסטע יאָדערן.

פריידע: [illegible] אַ כישופמאַכערן? אַוועלכע כישופמאַכערן?

נחום: טאַקע אַן אמתע כישופמאַכערן. זי איז געווען אַזוי ווי אַלע כישופמאַכערינס דאַר און איינגעהויקערט, און האָט אונטערגעהונקען אויף אַ פוס, איז געגאַנגען מיט אַ לאַנגן שטעקן, און האָט געטראָגן אַ קערבעלע אויף די פּלייצעס.

פריידע: (שפּילנדיק) אַזוי גאָר? איצט ווייס איך שוין ווער אייער כישופמאַכערן איז דאָס איז דאָך די אַלטע לאה, וועלכער איך האָב דאָ אויפן וועג באַגעגנט. זי איז נישט קיין כישופמאַכערן, קינדער. זי איז גאָר אַ גוטע אַלטינקע פרוי. איך קען זי שוין פון גאַנץ לאַנג.

נחום: איר קענט זי? (אַנטוישט) איז זי, הייסט דאָס, נישט קיין כישופמאַכערן?

פריידע: ניין, קינדערלאַך. קיין כישופמאַכערנס זענען גאָר אויף דער וועלט נישטאָ. נארישע מענטשן האָבן זיי בלויז אויסגעטראַכט, כדי אָנצושרעקן קליינע קינדער, וועלכע פאָלגן נישט, וואָס מען הייסט זיי. אפילו די מעשהלאַך וועגן כישופמאכערנס זענען אויסגעטראַכטע, איר דאַרפט אין זיי נישט גלויבן... נו, און איצט קומט בעסער עסן מיטאָג. די מאַמע וואַרט שוין אויף אייך מיט'ן עסן פון גאַנץ לאַנג.

[illegible]

(פאָרהאַנג פאַלט.)

